

राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं

इजलास

माननीय अध्यक्ष श्री किशोर सिलवाल
राजस्व सदस्य श्री जीवन कुमार घिमिरे
लेखा सदस्य श्री डम्बर बहादुर कार्की

फैसला

सम्बत् २०७४ सालको मुद्दा नं.०७४-RB-००२०

निर्णय नं. ८१

मुद्दा:-आयकर(२०६७/०६८)।

साविक काठमाण्डौ जिल्ला, का.म.न.पा., सीतापाईला चोकमा रहेको क्लिन इनर्जी डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड गाभिई हाल काठमाण्डौ जिल्ला, का.म.न.पा.,वडा नं. ११ बबरमहलस्थित एनएमबि बैंक लिमिटेड(स्थायी लेखा नं. ३०२३०६९०९) को तर्फबाट ऐ. का अधिकार प्राप्त प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सुनिल के.सी.....१

} पुनरावेदक

विरुद्ध

ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुर.....१

} प्रत्यर्थी

शुरू निर्णय गर्ने कार्यालय र पदाधिकारी

निर्णय गर्ने पदाधिकारी: प्रमुख कर प्रशासक श्री शंकर प्रसाद खरेल

कार्यालयको निर्णय मिति:-२०७२/०२/३२

निर्णय गर्ने कार्यालय:- ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुर

प्रशासकिय पुनरावलोकनको निर्णय गर्ने कार्यालय र पदाधिकारी

निर्णय गर्ने पदाधिकारी: महानिर्देशक श्री चुडामणि शर्मा

निर्णय मिति: २०७३।११।१२

निर्णय गर्ने कार्यालय: आन्तरिक राजस्व विभाग, काठमाण्डौ

यसमा ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुर समेतको निर्णय उपर राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ६ (१) र आयकर ऐन २०५८ को दफा ११६

बमोजिम पर्न आएको प्रस्तुत पुनरावेदनपत्र यसै न्यायाधिकरणको क्षेत्राधिकार भित्रको रही संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर यस प्रकार रहेको छ ।

तथ्य खण्ड

१. करदाता साविक क्लिन इनर्जी डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेडले आ.व. २०६७/०६८ को आय विवरण आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९९ बमोजिम कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा ९६ अनुसार करयोग्य आय रु. १६,१६,९०,४३३।- देखाई ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरमा मिति २०६८/०९/२६ मा विवरण पेश गरेको ।
२. करदाताको आ.व. २०६७/०६८ को आय विवरण कर परीक्षणको सिलसिलामा करदाताबाट आय विवरणसाथ प्राप्त अन्य कागजातको अध्ययन, छानविन तथा हिसाब किताबको परीक्षण गर्दा आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम कट्टी गर्न नपाउने खर्चहरू दाबी भएको, व्यवसायको मुनाफा र लाभतर्फ गणना हुनुपर्ने रकम समावेश भएको नदेखिएको तथा भुक्तानीमा अग्रिम कर कट्टी गर्नुपर्ने भुक्तानीमा अग्रिम कर कट्टी गरेको नपाइएकोले सोही ऐनको दफा १०१ बमोजिम संशोधित करयोग्य आय कायम गर्नुपर्ने भएकोले सो बमोजिम गर्नु नपर्ने कुनै ठोस सबुद प्रमाण भए पत्र प्राप्त भएको मितिले १५ (पन्ध्र) दिनभित्र पेश गर्न आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१(६) बमोजिम विस्तृत व्यहोरा खुलाई ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट करदाताको नाममा मिति २०७२/२/१७ मा सूचना जारी भएको ।
३. ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट मिति २०७२/२/१७ मा जारी भएको सूचना करदाताले मिति २०७२/२/१९ मा सूचना बुझी लिएको ।
४. करदाताले मिति २०७२/२/१९ मा बुझी लिएको सूचनाको जवाफ मिति २०७२/२/३२ मा पेश गरेको ।
५. करदाता साविक क्लिन इनर्जी डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेडको आ.व. २०६७/०६८ का लागि रु.१६,५८,५३,९६६।३७करयोग्य आय कायम गरी आयकर ऐन,२०५८ को दफा १०१ बमोजिम कर अधिकृतले संशोधित कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा १०२ बमोजिम करदातालाई सूचना दिने भन्ने समेत व्यहोराको ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट मिति २०७२/०२/३२ मा भएको निर्णय पर्चा ।
६. ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरले मिति २०७२/०२/३२ मा जारी गरेको आ.व. २०६७/०६८ को आयकर तर्फको संशोधित कर निर्धारण निर्णय एवं आदेशमा चित्त नबुझाई करदाता क्लिन इनर्जी डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेडले प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि मिति २०७२/०५/१४ मा आन्तरिक राजस्व विभागमा पेश गरेको निवेदन ।
७. यसमा सवारी साधनको हास खर्च एवं कर, बीमा खर्च तथा समूह क र घ मा दाबी गरेको हास खर्च तर्फ निवेदन जिकिर नपुग्ने र कर्मचारीको पोशाक खर्च, व्याज रकम भुक्तानी

समेतमा अग्रिम कर समेत माग गर्ने कार्यालयको निर्णय कानूनतः मिलेकै देखिएको हुँदा निवेदकको जिकिर नपुग्ने ठहर्छ भन्ने समेत व्यहोराको आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७३/११/१२ मा भएको निर्णय ।

८. प्रत्यर्थी कार्यालयबाट मिति २०७२।२।३२ मा जारी गर्नु भएको संशोधित कर निर्धारण एवं निर्णय पर्चा तथा विभागको मिति २०७३।११।१२ को निर्णय बदर गरी पुनरावेदकले पेश गरेको आय विवरण बमोजिम करयोग्य आय कायम गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको जिकिर लिई करदाताको तर्फबाट मिति २०७४/४/१६ मा पुनरावेदन पत्र दर्ता भएको ।
९. यसमा मुलुकी ऐन, अ.वं. २०२ नं. बमोजिम छलफलको प्रयोजनार्थ विशेष सरकारी वकिलको कार्यालयलाई पेशीको सूचना दिई नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस न्यायाधिकरणको मिति २०७५/०३/०४ मा भएको आदेश ।

ठहर खण्ड

१०. नियम बमोजिम पेसीसूचिमा चढी पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक पक्षबाट उपस्थित विद्वान अधिवक्ता श्री सुरज श्रेष्ठले Own your vehicle Scheme (OYVS) अन्तर्गत खरीद भएका सवारी साधनहरू व्यवसायकै नाममा रहने, ब्लु बुक लगायतका कागजातमा व्यवसायकै स्वामित्व देखिने, कर्मचारीले कार्यालय प्रयोजन सहित आफ्नो काममा प्रयोग मात्र गर्ने, कर्मचारीको स्वेच्छाले नभई संस्थाको निर्णयले मात्र सवारी साधन उपयोग गर्न सकिने भै व्यवसायकै सवारी साधन भएको हुँदा सो को हास खर्च, कर शुल्क एवं बीमा समेत व्यवसायकै खर्चमा पर्ने भै सो खर्च कट्टी दावी कानून बमोजिम भएकाले करदाताले खर्च कट्टी पाउनु पर्दछ । त्यसैगरी अग्रिम करकट्टी तर्फ महिला कर्मचारीलाई दिएको १० प्रतिशत कर छुट, कर्मचारीको पोशाक एवं लेखापरीक्षण शुल्कसमेतमा कर कट्टी गर्नुपर्ने अग्रिम कर सम्बन्धमा प्रचलित आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८७, ८८ र ९० बमोजिम कट्टी गर्नुपर्नेमा कट्टी गरी दाखिला गरेको र कट्टी नै नगर्नु पर्ने शीर्षकमा मात्र कट्टी नगरिएकोमा सबै शीर्षकमा कर कट्टी गर्नुपर्ने भनी कर, ब्याज, शुल्क समेत माग दावी गरेको प्रचलित कानून विपरीत हुनुको साथै प्रत्यर्थी बाट भएका निर्णय एवं आदेश मनोगत र आत्मनिष्ठ आधारमा भएकाले बदरभागी छ भन्ने बहस जिकिर प्रस्तुत गर्नुभयो ।
११. प्रत्यर्थी ठूला करदाता कार्यालयका तर्फबाट उपस्थित विशेष सरकारी वकील कार्यालय काठमाडौंका विद्वान शाखा अधिकृत श्री नगेन्द्र लम्सालले Own your vehicle Scheme (OYVS) सम्बन्धमा यस भन्दा पहिले यसै इजलासबाट धेरैवटा मुद्दा फैसला भैसकेको हुँदा यस विषयमा थप जिकिर गरिरहन परेन भन्दै अग्रिम कर निर्धारण सम्बन्धमा ठूला करदाता कार्यालयले आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९०(८) बमोजिम जिकिर पेश गर्ने समय समेत दिएकोमा पुनरावेदकबाट आवश्यक प्रमाण बेगर सामान्य जवाफ मात्र पेश गरेको हुँदा कर कट्टी नगरिएका शीर्षकहरूमा कर, जरिवाना र शुल्क लगाउने गरी भएको निर्णय कानून सम्मत र वस्तुगत भएको हुँदा सदर हुनुपर्छ भन्ने बहस जिकिर प्रस्तुत गर्नुभयो ।

१२. पुनरावेदकका तर्फबाट लिईएका पुनरावेदन जिकिरहरू, दुवै तर्फका विद्वानहरूबाट प्रस्तुत बहस बुँदाहरू र मिसिल संलग्न कागज प्रमाणहरूको अध्ययन गरी हेर्दा यसमा शुरु ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरको निर्णय तथा सोलाई समर्थन गर्ने गरी भएको आन्तरिक राजस्व विभागको निर्णय मिलेको छ छैन ? पुनरावेदकको जिकिर पुग्न सक्ने हो होइन ? भनी निर्णय दिनुपर्ने देखिन आयो ।
१३. सोबमोजिम निर्णय तर्फ विचार गर्दा निम्नलिखित पुनरावेदन जिकिरका विषयमा निम्नबमोजिम हुने देखिन आयो ।

क) Vehicle scheme का सम्बन्धमा:- बैंकको निर्णयानुसार कर्मचारीलाई सवारी साधन खरिद गरिदिने योजना सञ्चालन गरेको, सुविधा पाउने कर्मचारीले बैंकको हित वा सेवा शर्त विपरीत कार्य गरेमा सुविधाबाट वञ्चित गर्न मात्र बैंकको स्वामित्व कायम राख्न सवारी साधन बैंकको नाममा राखिएको, उपलब्ध गराईएको सवारी साधन निर्वाध रूपमा उपयोग गर्ने अधिकार (Possessory Right) सम्बन्धित कर्मचारीमा नै रहने, ब्यवसायिक काममा समेत अन्यले प्रयोग गर्न नपाउने, ईन्धन र मर्मतको खर्च निश्चित सीमा भन्दा माथिको सम्बन्धित कर्मचारीले नै ब्यहोर्ने, कर्मचारीको रोजाईमा रकम थप गरेर सवारी साधन खरिद गर्न सकिने, सवारी साधनको प्रयोग बैंकको आय आर्जन सँग सम्बन्धित कामका लागि मात्र नहुने, ब्यक्तिगत प्रयोजनमा बढी उपयोग हुने र पछि तोकिएको समयमा कर्मचारीलाई नै हस्तान्तरण भै सम्पतिको निसर्गबाट बैंकलाई कुनै प्रतिफल प्राप्त नहुने भएकाले पूर्ण स्वामित्व बैंकको हो भन्न सकिने अवस्था देखिएन ।

Nepal Accounting Standard (NAS) को Paragraph 6 and 7 मा यस सम्बन्धि परिभाषा र Recognition बारे यस्तो उल्लेख भएको पाइन्छ:-

"Property, plant and equipment are tangible items that :- a) are held for use in the production or supply of goods or services, for rental to others or for administrative purpose." Para-6

"The cost of an item of property, plant and equipment shall be recognized as an asset, if and only if, (a) It is probable that future economic benefits associated with the item will flow to the entity." Para-7

लेखामानको उपरोक्त उल्लेखन अनुसार कुनै निकायको सम्पति हुन त्यस्तो सम्पति उक्त निकायको उत्पादन कार्यमा प्रयोग भएको हुनु पर्ने, वस्तु तथा सेवाको वितरणमा प्रयोग भएको हुनु पर्ने, अन्य ब्यक्तिलाई भाडामा दिन सक्ने वा प्रशासकीय कार्यमा प्रयोग भएको हुनु पर्नेमा बैंकले स्वतन्त्र रूपमा उल्लेखित कुनै पनि कार्यमा प्रयोग गर्न सक्ने देखिएन। ब्लु बुक र दर्ताका आधारमा मात्र सवारी साधन बैंकको स्वामित्वमा रहेको भनी ब्यवसायको वार्षिक आयबाट निम्नानुसारका खर्च कट्टी दावी गरेको सन्दर्भमा हेर्दा निम्नानुसार हुने देखियो:

१) हास खर्च कट्टी दावी:- आयकर ऐन, २०५८ को दफा १९(१) मा कुनै ब्यक्तिले कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्ने

प्रयोजनका लागि सो व्यवसाय वा लगानीबाट सो व्यक्तिको आय आर्जन गर्न सो वर्षमा आफ्नो स्वामित्वमा रही प्रयोग गरेको हास योग्य सम्पतिको हास भए वापत अनुसूची -२ बमोजिम हास खर्च कट्टी गर्नु पर्नेछ भन्ने व्यवस्था भएकोमा Own your vehicle scheme अन्तर्गत खरिद भएका सवारी साधनको पूर्ण स्वामित्व बैंकको हुने नदेखिएको र प्रयोग समेत बैंकका लागि मात्र भए गरेको नदेखिएको अवस्था हुँदा माथि विवेचित तथ्यबाट सवारी साधनको हास खर्च कट्टी दावी नपाउने गरी भएको शुरुको निर्णय कानून सम्मत नै देखिन आयो ।

२) बीमा खर्च, सवारी साधन कर:- माथि विवेचित आधारमा सवारी साधनमा बैंकको पूर्ण स्वामित्व नदेखिएको र प्रयोग समेत बैंकका लागि मात्र भए गरेको नदेखिँदा सवारी साधनका लागि गरेको बीमा खर्च, सवारी साधन कर आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३(ग) अनुसार खर्च कट्टी नपाउने गरी भएको ठूला करदाता कार्यालयको निर्णय मिलेकै देखिन आयो ।

ख) हास खर्च सम्बन्धमा:- पुनरावेदकले प्रत्यर्थीबाट आ.व.०६६/०६७ को कर निर्धारण अनुसार समूह 'क' मा तथा समूह 'घ' मा बढी दावी गरेको भनी लिनु भएको आधार त्रुटिपूर्ण छ । गत आ.व. को कर निर्धारणले अन्तिमता प्राप्त गरी नसकेको हुँदा हाललाई कानून बमोजिम दावी गरेको खर्चलाई मान्यता दिलाई पाउँ भनी जिकिर लिएकोमा प्रत्यर्थी कार्यालयबाट समूह 'क' र 'घ' मा यस वर्ष कुनै सम्पत्ति खरिद अमान्य नगरिएको, आ.व. २०६६/०६७ को यसै कार्यालयबाट कर परीक्षणबाट कायम भएको अन्तिम हास आधारलाई यस आ.व. को शुरु हास आधारमा ल्याइएको र करदाता विगतका आ.व. प्रशासकीय पुनरावलोकन र पुनरावेदनमा गएकामा सोको न्यायिक निरूपण नभएसम्म कार्यालयले संशोधन गरी तयार गरेको हास कट्टी विवरणलाई नै आधार लिनुपर्ने भएकोले बढी देखिएको हास खर्च अमान्य गरिएको भनी निर्णय भएको र आयकर ऐन, २०५८ को दफा १९(१) मा कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनका लागि सो व्यवसाय वा लगानीबाट सो व्यक्तिको आय आर्जन गर्न सो वर्षमा आफ्नो स्वामित्वमा रही प्रयोग गरेको हास योग्य सम्पतिको हास भए वापत अनुसूची - २ बमोजिम हास खर्च कट्टी गर्नु पर्नेछ भन्ने व्यवस्था रहेको देखिन्छ । पुनरावेदकले कर निर्धारणले अन्तिमता प्राप्त गरी नसकेको भनी जिकिर लिएपनि के कुन कारणले अन्तिमता प्राप्त गर्न नसकेको हो सो व्यहोरा पुनरावेदनपत्रमा स्पष्ट रूपमा खुलाउन सकेको पाइदैन । न्यायाधिकरण वा अदालतमा मुद्दा विचाराधिन भएकै कारणले मात्र अन्यथा आदेश नभएसम्म उक्त हास आधारमा परिवर्तन हुन सक्ने अवस्था रहदैन भने न्यायाधिकरण वा अदालतको फैसलाबाट कर निर्धारणले अन्तिमता प्राप्त गरी हास आधार परिवर्तन हुने अवस्था भएमा कानूनबमोजिम शुरु कार्यालयबाट अगामी वर्षहरूका हास आधार कायम गर्दा समायोजन

गरी मिलान गर्न सकिने नै हुँदा आ.व. २०६६/०६७ को शुरु कार्यालयको कर परीक्षणबाट कायम भएको अन्तिम हास आधारलाई यस आ.व. को शुरु हास आधारमा ल्याई कार्यालयले संशोधन गरी तयार गरेको हास कट्टी विवरण अनुसार बढी देखिएको हास खर्च अमान्य गरिएको शुरु कार्यालयको निर्णय र सोलाई सदर गर्ने गरी भएको प्रशासकीय पुनरावलोकन तहको निर्णय मिलेकै देखिँदा परिवर्तन गरिरहनु परेन ।

ग) अग्रिम कर कट्टी सम्बन्धमा:- आयकर ऐन, २०५८ को परिच्छेद-१७ भुक्तानीमा कर कट्टी अन्तर्गत दफा ८७, ८८ र ८९ बमोजिम रोजगारदाता वा भुक्तानी दिने दायित्व भएका ब्यक्तिले भुक्तानी दिदा तोकिएको दरमा अग्रिम कर कट्टी गरी राजश्व खातामा दाखिला गर्नुपर्ने प्रावधान रहेकोमा तोकिएको दरले कर कट्टी नगर्ने, कर कट्टी गरेको मध्ये आंशिक रकम मात्र दाखिला गर्ने, विलम्ब गरी दाखिला गर्ने गरेको देखिएमा सम्बन्धित कर प्रशासनले लेखापरीक्षण गर्दा प्राप्त तथ्यांकका आधारमा कट्टी नगरेको हकमा कर दाखिला गर्न लगाउने, तोकिएको समयमा दाखिला नगरेको हकमा दाखिला गर्न लगाउने र सोमा आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम ब्याज एवं शुल्क समेत गणना गरी कर दायित्व यकिन गर्ने स्पष्ट कानूनी प्रावधान अनुसार प्रत्यर्थी कार्यालयबाट भएका अग्रिम कर निर्धारण सम्बन्धि निम्न विषयहरूमा हेर्दा:-

१. पोशाक खर्चमा अग्रिम कर कट्टी सम्बन्धमा:- बैंकमा आउने ग्राहकलाई कर्मचारी पहिचान गर्न सरल होस र गलत मान्छेबाट ठगिन नपरोस भनेर पोशाकको ब्यबस्था गरेको, यी पोशाक कार्यालय प्रयोजन बाहेकमा उपयोग नहुने भएकाले बैंकको व्यवसाय तथा आय आर्जनसँग सम्बन्धित रहेकोले रोजगारीको आयमा समावेश गर्न नपर्ने पुनरावेदकले जिकीर लिएकोमा, आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८(२) खण्ड (क), (ख) र (छ) बमोजिम रोजगारदाताबाट प्राकृतिक ब्यक्तिलाई आय वर्षमा दिईएका भुक्तानीहरू पारिश्रमिक आय गणना गर्दा समावेश गर्नुपर्नेछ भनी स्पष्ट कानूनी ब्यबस्था भएकाले समावेश गरेको देखिन्छ । यसर्थ, पोशाक खर्चमा अग्रिमकर गणना हुन नहुने भन्ने पुनरावेदकको जिकिरसँग सहमत हुन सकिएन तथापी उक्त पोशाक खर्च वापत प्राप्त रकमलाई पारिश्रमिक आयमा गणना गरी अग्रिम कर कट्टी माग गर्दा कर्मचारीलाई एकमुष्ट २५ प्रतिशतका दरले कर लगाएको शुरु कार्यालयको निर्णय र सोलाई समर्थन गर्नेगरी भएको आन्तरिक राजस्व विभागको निर्णय मिलेको नदेखिँदा सो हदसम्म बढर हुने ठहर्छ । अब यस प्रकार एकमुष्ट कर नलगाई प्रत्येक कर्मचारीको आय गणना गर्दा पोशाक वापतको रकम समेत समावेश गरी ब्यक्तिगत आय यकीन गरी ऐन बमोजिम पाउने छुट समेत दिई करको गणना गर्नु भनी शुरु कार्यालयमा लेखी पठाउने ठहर्छ ।

२. लेखापरीक्षण र अन्य शुल्कमा अग्रिम कर कट्टी:- लेखा परीक्षण खर्च लेखा परीक्षण कार्य सम्पन्न गर्नको लागि लेखापरिक्षक नियुक्ति गर्दा भएका सम्झौताका शर्त अनुसार खर्च हुने देखिन्छ । सम्झौतामा उल्लेख भएका शर्त अनुसारका सबै रकम लेखा परीक्षकको सुविधा अन्तर्गत पर्ने र यी रकमहरू भुक्तानी गर्दा ऐनको दफा ८८ (१) अनुसार अग्रिम

कर कट्टी गर्न पर्ने देखिँदा कर कट्टी हुनुपर्ने होइन भन्ने पुनरावेदकको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन सकिएन ।

३. महिला कर्मचारीलाई १० प्रतिशत छुटः- महिला कर्मचारीहरूको पारिश्रमिक आयमा लाग्ने करमा १० प्रतिशतले घटी कर तिर्ने गरी सुविधा दिएकोलाई प्रत्यर्थीहरूले अमान्य गरी दम्पति सुविधा लिएका महिला कर्मचारिले उक्त सुविधा नपाउने भन्ने अर्थमा कर निर्धारण गरेको देखियो । ऐनको अनुसूचि-१ को दफा १(११) मा पारिश्रमिक आय मात्र भएका महिलाको आयमा लाग्ने आयकरमा १० प्रतिशतले छुट पाउने भन्ने स्पष्ट व्यवस्था गरेको देखिन्छ । प्रत्यर्थी कार्यालयले पारिश्रमिक आय बाहेक अन्य श्रोतबाट समेत आय आर्जन भएको प्रमाणित गर्न सकेको अवस्था देखिँदैन । महिलाहरूमा उद्यमशिलता बृद्धिहोस र आत्मनिर्भरता कायम हुन सकोस भन्ने समेतको अभिप्रायले विधायिकाले दिएको यसप्रकारको सुविधालाई अन्यथा अर्थ गरी कर सुविधाबाट बन्चित गर्नु विशेष संरक्षणको संवैधानिक मान्यता तथा सम्बन्धित कानूनी व्यवस्था विपरीत हुन जान्छ । आयकर निर्देशिका २०६६ (संशोधन २०६८) को पृष्ठ १५४ मा उदाहरणसहित सो सुविधा दिन मिल्ने गाइडलाइन आन्तरिक विभागबाट जारी भएको स्थितिमा दम्पति सुविधा लिएका महिला कर्मचारीहरूले १० प्रतिशत कर छुटको सुविधा नपाउने भन्नु न्याय संगत हुँदैन । कानूनको सम्बन्धित दफाको प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशमा यो यस्तो अवस्थामा नपाउने भनी स्पष्ट रूपमा व्यवस्था गरेको अवस्थामा बाहेक कानूनमा लेखिएको व्यवस्थालाई अन्यथा अर्थ गरी अर्थात् दम्पति सुविधा लिएका महिला कर्मचारीहरूले तिर्नुपर्ने करमा १० प्रतिशत कर छुट नपाउने भन्ने अर्थ गरी सो सुविधाबाट बन्चित हुने गरी भएको उक्त सम्बद्ध निर्णय कानून, सद्बिवेक र न्यायका मान्य सिद्धान्त प्रतिकूल भएको देखिन आयो । अतः उक्त निर्णय उल्टी भइ पुनरावेदकले महिला कर्मचारीहरूलाई तलव सुविधा वापतको रकम भुक्तानी गर्दा लाग्ने करमा १० प्रतिशत कर छुट पाउने मान्यताका आधारमा तलव भुक्तानी गरेको कानूनसम्मत नै देखियो ।

४. ब्याजमा कर कट्टी सम्बन्धमाः- करदाताले **Nepal Red Cross society and Health Research & social Development Forum** लाई भुक्तानी गरिएको ब्याजमा कर कट्टी गरी दाखिला गरिएको भनी प्रमाण पेश गरेकोमा उक्त भौचर नं. र दाखिला मिति भिडान नभएकोले अग्रिम कर कट्टी रकम र सोमा लाग्ने ब्याज जरिवाना समेत माग दावी गरेको देखिन आयो । उक्त दाखिला भौचर र मिति भिडान गर्दा सो रकम आ.व. २०६८/०६९ को भएको देखिएको तथा पछिल्लो आ.व.को भुक्तानी गरेको रकमले अघिल्लो आ.व.को भुक्तानी गर्न बाँकी रकम समेत भुक्तान भएको मान्न मिल्ने नदेखिँदा भुक्तानी गरेको ब्याजमा कर कट्टी गर्नुपर्ने गरी भएको प्रत्यर्थी कार्यालयको निर्णय कानूनसम्मत नै देखिँन आयो ।

५. आयकर ऐन, २०५८ को दफा १२०(क) बमोजिमको अग्रिम कर कट्टीमा लगाएको शुल्कको सम्बन्धमाः- पुनरावेदकले अग्रिम कर कट्टि गर्नु पर्ने रकम फरक परेको एवं

अग्रिम कर कट्टि गर्न छुट भएको अवस्थामा आयकर ऐन, २०५८ को दफा १२०(क) बमोजिम शुल्क लाग्न सक्दैन भनी जिकिर लिएको देखिन्छ । पुनरावेदकले लिएको जिकिर अग्रिम कर कट्टि गर्न छुट भएको वा दाखिला नभएको वा कुनै विवरण नलुकाएको अवस्थामा दफा १२०(क) अनुसार शुल्क लाग्न पर्ने वा नपर्ने भन्ने सम्बन्धमा हेर्दा आयकर ऐन, २०५८ दफा ९० को उपदफा (३) ले अग्रिम कर कट्टि गर्नुपर्ने व्यक्तिले दफा ८७, ८८ वा ८९ बमोजिम कर कट्टि नगरेको भएपनि सो कर कट्टि हुनुपर्ने समयमा कर कट्टि गरिएको मानिने छ भनी कानूनी व्यवस्था गरेको छ । आयकर ऐन, २०५८ को दफा १२० (क) मा अग्रिम कर कट्टि रकम दाखिला गर्न छुट भएमा वा अग्रिम कर कट्टि गर्नपर्ने रकम कट्टि गर्न छुट भएमा वा त्यस सम्बन्धि विवरणहरू नलुकाएको अवस्थामा शुल्क लाग्ने कानूनी व्यवस्था रहे भएको नदेखिँदा सो हदसम्म शुरु निर्णय मिलेको देखिएन ।

१४. यसमा स्थायी लेखा नं ३०२३०६९०९ का पुनरावेदक करदाता क्लिन इनर्जी डेभलपमेन्ट बैंक लि. को आ.व. २०६७।०६८ को आयकर निर्धारणका सम्बन्धमा अग्रिमकर तर्फ शुरु कार्यालयको मिति २०७२।२।३२ को निर्णय र सोलाई समर्थन नै गरी आन्तरिक राजस्व विभागको २०७३।११।१२ को निर्णयमा महिलाको पारिश्रमिक आयको तिर्नुपर्ने करमा १० प्रतिशत छुट नदिई गरेको कर निर्धारणको निर्णय र आयकर ऐन २०५८ को दफा १२०(क) बमोजिम शुल्क लगाउने गरी भएको निर्णय सो हदसम्म मिलेको नदेखिँदा केही उल्टी हुने ठहर्छ ।

त्यसैगरी सोही निर्णयमा अग्रिम कर तर्फ कर्मचारी पोशाक खर्च रकमलाई पारिश्रमिक आय कायम गरी अग्रिम कर कट्टि माग गर्दा कर्मचारीको व्यक्तिगत पारिश्रमिक आयमा गणना गरी जो जसलाई जे जति कर लगाउनु पर्ने हो सो नगरी एकमुष्ट २५ प्रतिशतका दरले अग्रिम कर माग गर्ने गरि गरेको निर्णय मिलेको नदेखिँदा बदर गरिदिएको छ । यस विषयमा अब जो जे बुझ्नु पर्छ बुझी पुनः निर्णय गर्नु भनी मिसिल ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरमा पठाइदिने ठहर्छ । अरुमा पुनरावेदकको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन । अरु तपसीलबमोजिम गर्नु ।

तपसील

माथि ठहर खण्डमा पुनरावेदक करदाताको आ.व. २०६७।०६८ को आयकर निर्धारणका सम्बन्धमा अग्रिमकर तर्फ शुरु कार्यालयको निर्णय र सोलाई समर्थन नै गरी आन्तरिक राजस्व विभागको निर्णयमा महिलाको पारिश्रमिक आयको तिर्नुपर्ने करमा १० प्रतिशत छुट नदिई गरेको कर निर्धारणको निर्णय र आयकर ऐन २०५८ को दफा १२०(क) बमोजिम शुल्क लगाउने गरी भएको निर्णय सो हदसम्म मिलेको नदेखिँदा केही उल्टी हुने ठहरेकोले सो विषयमा करदाताले

राखेको रकम कानूनको म्यादभित्र नियमानुसार फिर्ता दिनु वा अर्को आर्थिक वर्षको कर रकममा मिलान गरिदिनु भनी शुरु कार्यालयलाई लेखी पठाइदिनु..... १

माथि ठहर खण्डमा अग्रिम कर तर्फ कर्मचारी पोशाक खर्च रकमलाई पारिश्रमिक आय कायम गरी अग्रिम कर कट्टी माग गर्दा कर्मचारीको व्यक्तिगत पारिश्रमिक आयमा गणना गरी जो जसलाई जे जति कर लगाउनु पर्ने हो सो नगरी एकमुष्ट २५ प्रतिशतका दरले अग्रिम कर माग गर्ने गरि गरेको निर्णय मिलेको नदेखिदा बदर गरिदिएको छ । यस विषयमा अब जो जे बुझ्नु पर्छ बुझी पुनः निर्णय गर्नु भनि मिसिल ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरमा पठाइदिने ठहरेकोले सो विषयमा फैसलाबमोजिम पुनः निर्णय गरी पुनरावेदक करदातालाई जानकारी दिनु भनी प्रत्यर्थी कार्यालयमा लेखि पठाउनु..... २

विशेष सरकारी वकीलको कार्यालय, काठमाण्डौलाई फैसलाको जनाउ दिनु..... ३

सरोकारवाला पक्ष नक्कल माग गर्न आए नियमानुसार नक्कल दिनु..... ४

फैसलाको विद्युतीय प्रति अपलोड गरी प्रस्तुत मुद्दाको दायरीको लगत कट्टा गर्नु र शुरु तथा रेकर्ड मिसिल नियमानुसार गरी अभिलेख शाखामा बुझाई दिनु..... ५

डम्बरबहादुर कार्की
(लेखा सदस्य)

उक्त रायमा हाम्रो सहमति छ ।

जीवन कुमार घिमिरे
(राजस्व सदस्य)

किशोर सिलवाल
(अध्यक्ष)

फैसला तयारीमा सहयोग गर्नुहुने:-

शाखा अधिकृत: श्री रबी न्यौपाने

कम्प्युटर टाइप: श्री प्रदिप तिवारी

इतिसम्बत २०७५ साल फागुन २१ गतेरोज ३ शुभम.....